

NAPSUGÁR

2.

GYERMEKIRODALMI LAP • LIX. ÉVFOLYAM • 658. SZÁM

2015. FEBRUÁR

LÁSZLÓ NOÉMI

Február

Azt sűvíti a nagy szél:
bekerít a jeges tél.

Hogy könnyebben elviselj,
záporozzon hópehely

szempillád hegyére.
Ahány, annyi féle:

ritka szirmú, szikradús,
sugaras és koszorús,

tüskés, tollas, fodros, szálkás,
árnyékhinta, fényszivárgás.

TÓTH ÁGNES

Tejút-kaland

Kék álommadaram repít fel az égig,
Lehullajt szárnyáról, ott felejt éjfélig,
Fiastyúk kedvesen körbekotkodácsol,
A Hold örömeiben sántikálva táncol.

Befáslizva csakis azért van a vége,
Mert jól belerúgott a Göncölszekérbe.
Ködgomoly az égen vattacukor pázsit,
Elnyeli a vén Hold, mikor nagyot ásít.

Gyémánt zseblámpájuk van a csillagoknak,
Égbolt utcácskáin azzal világítanak.
Látom a Tejutat s ezer kanna tejet,
Iszom is belőlük, aztán hazamegyek.

De a tejbegyűjtő Illésnek szekere
Felhőbe szalad, és kiesik kereke.
Kiömlik a sok tej, s jaj, folyik a Földre,
Mire leérkezik, nagy hó lesz belőle.

P. BÚZOGÁNY ÁRPÁD

Fenn a búzát beletöltöm,
alul meg a zsákot kötöm,
s kint látom csak, a napon:
lisztes lett a kalapom.

(uopaw)

Alig adsz egy marok fűvet,
jöhet a következő,
elül van egy szénahányó,
hátról meg egy legyező.
Négy a lába, s nagy a szája,
nincsen kalap a fején,
alul négy csapból tej csorog.
Tudod-e, mi az?

(tehen)

Sárga gombóc
égen hempereg,
nem tűzön sűtik,
mert nem meleg.
Akármilyen kerekre dagad,
porcukor rá sohasem ragad.

(piou)

Mi az?

DÖME ZSUZSA

Farsang

Pizzafutárnak öltözök!
Kerékpárommal körözök,
dobozomban hat-nyolc remek,
filcből készült pizzaszelet.
(Ezt majd anya megcsinálja,
én rajzolom, ő kivágja,
utána meg összevarrja:
meglepizza lesz farsangra!)
Mi kell még?
Övtáska a derekamra,
bukósisak kobakomra,
lámpa és zár, biciklimen
csengettyű, és minden stimmel.
Karikázok, kerekezek,
mindenhová becsöngetek,
s rajta lesz a dobozomon,
tartalmát hogy hova hozom,

*de nem szeretném, ha más is pizzafutárnak öltözne,
mert jobb lenne, ha a tanító néni tőlem rendelne.*

CSEH KATALIN

A cukrászdában

Baba néni a cukrászdában
krémest rendel,
Márk meg habos süteményt,
sok-sok meggyel.
Eszegetnek lassan, szépen,
majszolgatnak ráérősen,
majd hörpölgetnek málnaszörpöt,
s számolgatnak buborék-gyöngyöt.
Ki-kinéznék az ablakon,
pislákol lila lampion.

Terefere a szennyeskosárban

Szombat délután a szennyeskosárban heverő Piros Pulóver mellé egy sietős kéz berepítette Lenvászon Szoknyát.

– De jó, hogy jöttél – szólalt meg Piros Pulóver. – Azóta, hogy átköltöztem a zöld szekrényből a barna komódba, színedet sem láttam. Hogy megy sorod?

– Nem valami fényesen. Teljesen megkoptam az állandó viseléstől. Unom már a sok gyűrődést. Ráadásul a gazdám napról-napra terebélyesedik, alig bírom férccel, majd szétszakadok. Attól félek, ha így megy tovább, úgy végzem, mint Lyukas Zokni – panaszkodott Lenvászon Szoknya.

– Ne elégedetlenkedj, hiszen pihenőnapjaidon jó társaságban vagy a zöld szekrényben. Én viszont már csak magamban bolyhosodom. Mondd, hogy van Rókaprémés Nagykabát? Sokat gondolok rá. Hány telet töltöttem melegében!

– Nemrég ment ki divatból. Csüggedten csüng a szekrény mélyén. Nem állhatja az utódját, Vízhatlan Pufajkát. Folyton civakodnak, tönkreteszik a szekrény nyugalját: „Te vacak műanyag! Miattad nyugdíjaztak, pedig egy közönséges házikabát is különb nálad!”

– szokott kifakadni Rókaprémés. Ám Pufajkának sem kell több: „Hogy odavagy magadtól! Majd megnézheted a molyrágta eleganciád!”

– nyelvel vissza tiszteletlenül.

Alighogy elhallgatott Lenvászon Szoknya, emelkedett a kosár fedele, és egy új jövevény hullott közéjük.

– Ki lehet ez? – suttogta Piros Pulóver.

– Látom, nem ismertek rám. Nem csodálkozom, én sem ismerem magamra. Selyemruha vagyok, régi társatok. Most jöttem a varrónőtől. Levágattam a fodraimat, és átszabattam magam. Úgye menő lett a kinézetem? Haladnom kell a korrallal, ha nem akarok ítéletnapig a vállfán lógni. Rókaprémésnek is ajánlottam, kövesse példámat, de makacsul ragaszkodik a fazonjához. Legalább azt a nevetséges szőrmét dobná le magáról. Ki merne így kimenni vele az utcára? Azonnal rácsapnának az állatvédők – csacsogta Selyemruha.

– Gratulálok, jól megválasztottad a szabásmintát – szolt elismerően Piros Pulóver.

– Én nem vagyok ennyire merész. Az a rémálmom, hogy egyszer elbonta-

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

Régi gönceim

Bár szakadt, foltos vagy,
s kinőttelek már,
divatjamúltál, kitérdesedtél,
de ragaszkodom mégis hozzád,
csőnadrág, puha szövetkabát,
pöttyös póló, mama-kötött sál,
gyapjúzokni, bugyiharisnya...
Hideg teleken mindig jó barát,
ki nem doblak, a szekrény mélyén
aludj örök álmot, hű posztókabát.

nak, és felgombolyítanak.
És ki tudja, hol kötök ki?
Akkor inkább a magányos
bolyhosodás.

– Ami engem illet,
nem vagyok az átsza-
bások híve. Azt vallom,
hogy egy valamire való
ruhának legyen tartása.

A divat jön-megy. Egyetér-

tek Rókaprémes Nagykabáttal. Ő egy klasszikus fazonú
darab, nemes matéria. Eljön még az ideje. Ki kell várni türelemmel – érvelt Lenvászon Szoknya.

– És ha addig a sok állástól valóban beleköltenek a molyok? Akkor oda a nemes ma-
téria, hiába stoppolgatják – pattogott Selyemruha.

– Ő szentül hisz a levendulában és a naftalinban – mondta Lenvászon Szoknya.

– Pfúj, micsoda maradiság! – kényeskedett Selyemruha, és egészen belehevült a plety-
kálkodásba: – Képzeljétek, tegnap a szék karfáján találkoztam Fehér Nadrággal. Ha lát-
nátok, hova jutott, milyen feslett, és mennyire ráférne már egy nagymosás!

– A végén még rongyszőnyeg lesz belőle – aggodalmaskodott Lenvászon Szoknya.

– Nem félj attól – nyugtatta meg Piros Pulóver –, az emberek nem bajlódnak már
ilyenekkel. A város tele van turkálókkal, van esélye új gazdára találni. Egyébként azt hal-
lottam, divatba jött a feslett nadrág.

– Na igen, és a páratlan zokni – toldotta meg Selyemruha. – A mai lányok bakancsban
járnak, a körömcipők a szekrényben porosodnak. A rokonom, Selyemharisnya attól ret-
teg, hogy végleg megfélemeznek róla, pedig micsoda karrier áll mögötte! Hány kíváncsi
férfiszem futott fel rajta...

A terefere legizesebb pillanatában két kar nyúlt be a kosárba. Felölelte a ruhakupacot,
és Mosógép dobjába gyúrta. A mosószeres vízben is folyt belőlük a csevely, megállás
nélkül szapulták egymás szennyesét. Csak akkor hagyták abba, amikor Centrifuga kifor-
gatta őket az utolsó szavukból is.

A csaló

MÓRA FERENC nyomán

A csaló neve: Pétör. Írhatnám Péternek is, de akkor mi lesz a történeti hitellel? Pétör az ő neve, és ha valaki Péternek szólítja, arra nem ért. Tudom, mert én már kipróbáltam. Bent jártam az iskolájukban, és megkérdeztem, melyikük az a híres Péter: ötvenkét gyerek közül egy se vállalta. Nem a hírességet, hanem a Péterséget. Ezt abból hiszem, hogy arra se állt föl senki, mikor azt mondtam:

– Mert én ezt a körtét akarom odagurítani annak a Péternek, akit keresek.

A Pétereket a körte se szédítette meg. Pedig akkora volt, hogy négy Péter is beleharaphatott volna. De hát akit nem annak hívnak, az nem nyújtogathatja az ujját.

– Hát nem itt van az a bizonyos csaló Péter? – kérdeztem a tanító úrtól.

– Dehogynem – mosolyog a tanító úr –, csak nem jól tetszett föltenni a kérdést. Pétörök, fölállni!

Fölugrott hat Pétör nevezetű gyerek.

– Melyik ezek közül az én Pétöröm?

– Ez ni – mutatott rá a tanító úr a legromgyosabbra. – Mondd meg a nevedet, Pétör fiam, szép értelmesen.

– Deák Pétör.

A tanító úr mindenáron ki akarta Péterből szikráztatni a tudományt. Melyik a legelmeeliesítőbb köszörűkő? A nyelvtan. Péternek tehát a nyelvek mezején kellett valami káprázatosat termelni.

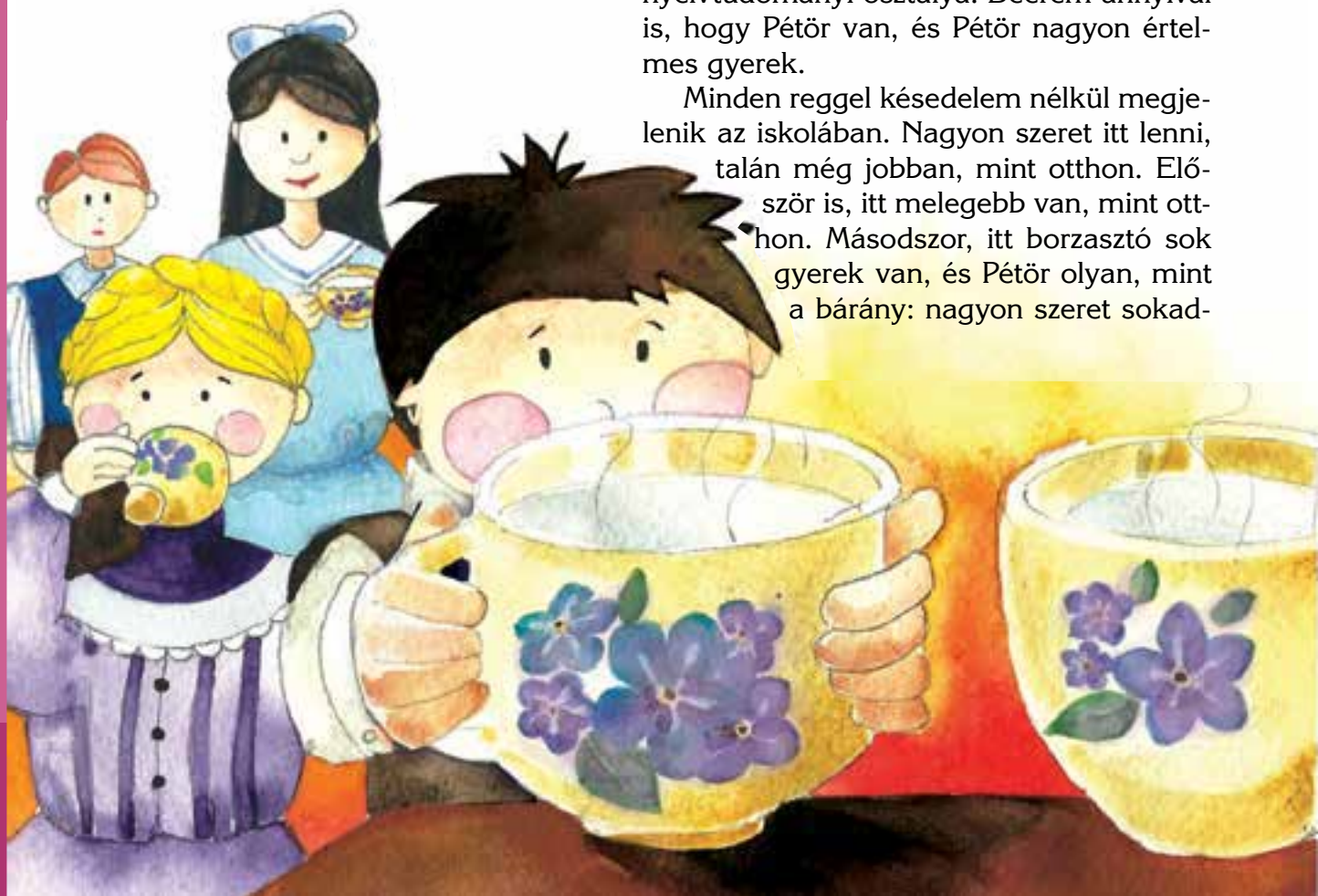
– Mondj egy időhatározó mondatot!

Pétör fölnéz a feje fölé, ott nem talál semmit. Aztán az ablakra veti okos kis szemét, és ott megtalálja, amit keres. Az ablakot befogta a pára, nem lehet rajta kilátni. ezért Pétör így határozza meg az időt:

– Kutya hideg van odakint.

Ez olyan szabályos időhatározás, mint ha az esőcsináló intézet adná, de azért a tanító úr nincs megelégedve, s neki a maga szempontjából igaza lehet. De nekem is igazam van, mikor odanyomom a nagy körtét Pétör markába. Mert én csak arról akartam meggyőződni, hogy csakugyan létezik Pétör, akinek a története egészen olyan, mintha én találtam volna ki. Azt én nem bánom, hogy Pétör egyelőre másképp határozza meg az időt, mint az Akadémia nyelvtudományi osztálya. Beérem annyival is, hogy Pétör van, és Pétör nagyon értelmes gyerek.

Minden reggel késedelem nélkül megjelenik az iskolában. Nagyon szeret itt lenni, talán még jobban, mint otthon. Először is, itt melegebb van, mint otthon. Másodszor, itt borzasztó sok gyerek van, és Pétör olyan, mint a bárány: nagyon szeret sokad-

magával lenni. Harmadszor, itt úgy bánnak az emberrel, hogy az édesszülője se keresi annyira kedvét. Mostanában még tejjel is megitatják, akár az úrigyerekeket. Szép kis csészékben adják a tejet, van rajta nefelejcsvirág is, s nagyon jó azt a kézbe fogni, mert olyan jó sütős, hogy a dermedt, vörös kis ujjacskák egyszerre fölmelegednek rajta.

Pétört mégis a tej keverte gyanúba. Egyszerű Péterből a tej miatt lett Pétör, a csaló.

A gyanú a tanító úrban ébredt föl, akinek aranyból van a szíve, és mindenütt ott a szeme. Azt vette észre, hogy Pétör és a tej közt zavaros a viszony.

A többi gyerek, ahogy megkapja a részét az ingyentejből, elbánik vele mindjárt a helyszínen. Pétör azonban egy idő óta sajátos stratégiát vett alkalmazásba. Tudniillik amikor megkapja a teli csészét, elvörösödik az örömtől, és orrcimpái reszketnek a gyönyörűségtől, ahogy szívja be a meleg párat. Szívja, szívja, de azonközben egyre visszavonulóban van az ajtó felé, s mire odaér, akkorra már fehérebb az arcocskája, mint a fal.

Egyszerre aztán Pétör elvész, s néha öt perc is beletelik, mire újra felbukkan kócos buksija a látóhatáron. Az ábrázata egyre vörösebb lesz, ahogy közelebb kerül az asztalhoz, ami attól lehet, hogy roppant elszántsággal szopogatja ki a csészikéből az utolsó csöppeket.

A tanító urat persze ilyen ravasz fondorlattal nem lehet megcsalni. A tanító úr megsejtette, hogy Pétör embör nem szereti a tejet, de mivel tudja, hogy az ilyesmit nem lehet nyilvánosságra hozni, hát titokban leeresztgeti a tejecskét az udvaron a csatornába. Mert bizonyos, hogy Pétör az emeletről az udvarra szökik le tejivás örvével, elárulja a hideg arcocskája.

Végre eljött a nap, mikor Pétör üzelmei teljes mivoltukban napvilágra kerültek. A tanító úr figyelte minden mozdulatát. Lassan somfordált a gyerek az ajtóig, de a lépcsőn már nyargalva ment lefelé, tenyerét a csésze szájára tapasztva.

Mire a tanító úr utolérte, Pétör már ott térdelt a kapusarokban, s öntögette befelé a tejet egy nagykendőbe. Beható vizsgálat

kiderítette, hogy a nagykendő alul két kis lábacskában, felül pedig egy gémberegett kis arcocskában végződött.

– Ki ez, Pétör? – kérdezte a tanító úr.

Pétör – szégyen, nem szégyen – nagyon megijedt. Reszketett a szája széle.

– Marika.

– Húgod?

– Az – mondta Pétör, és férfiasan sírásra fakadt. – Mindig el szokott kísértetni, oszt itt várja meg, míg hozom a tejet.

Már akkor sírt Marika is, és a tanító úr addig tiltotta kettőjük sírását, míg az ő könnye is ki nem csordult.

– Hány nap csaltál már meg, Pétör? – kérdezte a fiút.

– Öt – mutogatta Pétör az ujjain, mert szólni még nem tudott a sírástól.

Öt nagy csatát nyert meg Pétör az éhes kis gyomra ellen. Ha én Isten volnék, nekem nagyobb örömem telne Pétörben, mint az összes nagy hadvezérben.

Ne haragudjatok meg, emberek, hogy mikor úgy tele van a világ tökéletes nagy csalókkal, én erről a tökéletlen kis csalóról írtam. De látjátok, arra gondoltam, ti is örülni fogtok, hogy vannak még olyan csalók is, akik nem magukért csálnak, csak magukat csalják meg a testvéreikért.

KITESZIK A SZŰRÉT

Manapság legfőnnebb Kalotaszegen teszik ki a szűrt, azt is csak szellőzni a cifraszobából, mégis így fejezzük ki finoman, ha valakit kitessékelnek, kidobnak. A szűr múzeumba került, a szólás él. De tudjuk-e, honnan ered?

Két hideg hónapban, januárban és februárban két régi magyar kabátféle meséjével melengetlek titeket, kedves olvasóim. Mindkettőt a juh adja nekünk, de lényegi különbség köztük, hogy a ködmön, a suba, a bekecs a juh szőrmés bőrből készül, a szűrhez, gubához viszont nem kell megölni a barit, csak a gyapját lenyírni.

Nemezeltél már? A szappanos víztől, kezéd melegétől, erejétől a laza gyapjúsálak eltéphetetlenül összegubancolódnak-tömörülnek. Azért van ez, mert a szőrszálakat tobozszerűen borító pikkelyek a lúgtól kinyílnak, egymásba akadnak, száradáskor pedig ismét becsukódnak, és többé el sem engedik egymást. (Ezért gubancolódik, rasztásodik a hajunk is.) A nemezelés több ezer éves belső-ázsiai találmány. Szkíta őseink fonás és szövés nélkül vízhatlan, meleg és tartós nemezt, s ebből jurtát, takarót, köpenyt, süveget, csizmát készítettek.

A rovásírással és egész ősi műveltségünkkel együtt azonban ezt a tudásunkat is kiverte a fejünkből Európa. A XIII. században német mesterektől tanultunk meg ismét nemezszerű anyagot, posztót készíteni – jóval bonyolultabban. A posztóhoz ugyanis előbb a gyapjúból szálakat fontak, megszőtték, s csak azután tömörítették vízzel, lúggal, ütögetéssel. Ezt *kallózásnak*, Erdélyben *ványolásnak* nevezték. (Lám, megfejtettük *Kalló*, *Kallós*, *Ványolós* nevű olvasóink családnevének titkát.)

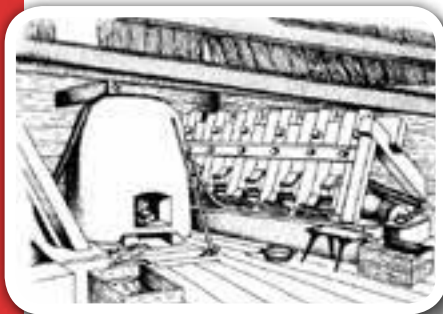
Szerte az országban sok száz kallómalomban, ványolóban döngtek a vízzel meghajtott, nagy fakalapácsok, hiszen posztóból készült a falusi ember legtöbb téli ruhaneműje, és persze a szűrje is. Asszonyok nem viseltek szűrt, viszont a férfiembernek elmaradhatatlan „társa” volt. Könnyebb és olcsóbb, mint a suba, de ugyanúgy védett hidegtől, szélről, esőtől, nap hevétől.

A lovas, ha kellett, nyereg helyett használta, vagy lovát takarta be vele. Párharcban a szűr az ütést felfogta, meneküléskor egyetlen mozdulattal ledobható volt, ugyanis panyókára vetve viselték. Díszes, sallangos, csatos szíj tartotta. A nagy, négyszögletes gallért a sarkára varrt *csücskövel*, zsinórkoronggal csuklyává gombolták össze.

Szűrújában az esze. Szűrújából is pénzt ráz. A subának nincs ujja, a szűrnek van, de

Nemeztakaró a jégbe fagyott, 2500 éves paziriki szkíta királysírból

Lövétei ványoló

Keressétek ki januári meséből, mi mindenre szolgált a pásztor subája. Ugyanez érvényes a szűrre is.

nem bújnak bele. S hogy ne lógjon hiába, voltak vidékek, ahol befenekelték, és tarisnyaként, fegyvertokként használták. (Ezért került be a szűr a furcsa táskák közé a novemberi Napsugárba.)

A szűr a szűrszabó készítette az egész Kárpát-medencében azonos szabásminta alapján. Vidékenként különbözött viszont a díszítés, hiszen a legegyszerűbb szűrre is került egy kis ékesség, az ünneplőre pedig több, gazdagabb. Így született meg a legmagyarabb viselet, a cifraszűr.

Akik nemzeti kincseinket is idegen szóval szokták megnevezni, azt mondják: hungarikum. A cifraszűrt mi alkottuk meg, és csak mi viseltük. Legelterjedtebb a XIX. században volt. Kezdetben színes virágmintákkal, később stilizált, mértanias és egyszínű, piros, fekete, zöld vagy kék motívumokkal cifrázták ki a szűr.

Most végre elárulom, kinek és miért *tették ki a szűrét*. A cifraszűr viselete rangot jelentett. Ez volt a magyar parasztember díszruhája egész életén át. A legény addig nem házasodhatott, amíg nem volt cifraszűre. A Bakony vidékén az volt a szokás, hogy ha a legényt nem látták szívesen a leányos háznál, a szűrét kitették a tornácra.

Nem suba ez, hanem guba

Petőfi a „szűrös-gubás emberek” költőjének nevezte magát. A guba a legszegényebbek téli viselete volt. Gyapjúból szőtték, mint a szűr, de fűtös volt, mint a suba. A *suba subához, guba gubához* közmondás a paraszti társadalom szigorú szabályaira utal: gazdag csak gazdaggal, szegény csak szegénnyel házasodhatott.

A szűr nem palást – mondja egy másik közmondásunk, de bizony minden rajz és fénykép azt bizonyítja, hogy a cifraszűr nemcsak királyi megjelenést, termetet, tartást, hanem büszke öntudatot is kölcsönzött viselőjének.

Tiszaparti gulyáslegény vagyok én, cifraszűrrel, rézbaltával járok én. Cifraszűrben emeltebb a fej, szilajabb, szabadabb a lélek. Mióta levetettük, könnyebben kiteszik a szűrünket mindenhol.

Zsigmond Emese

Decemberi megfjtések: Nehezebb lenne a karácsonyi készülődés a modern háztartási gépek (porszívó, mosógép, hűtőszekrény, kavaro, dagasztó robot), telefonos, világhálós kapcsolattartás, gépkocsi nélkül. Meghittebb lenne az ünnepünk, ha legalább néhány napig lemondanánk a televízió, a számítógép, a maroktelefon, a nagyáruházak, vásárok harsogásáról.

Nyertesek: Kánya Gergő, Csíkszentgyörgy; Varga Daniella, Szamosardó; a marosvásárhelyi Bernády György Iskola III. D osztálya.

MÁTÉ-WÁTZEK ORSOLYA

Decsi Piroska

Túl a Dunán, a Sárközben nagy örömnépre gyűltek össze. Csöröglőt* tartottak a módos Decsi háznál. Kis lányuk születését ünnepelték, de olyan nagy pompával, hogy egy kisebbfajta lakodalommal felért. Jósolgattak az asszonyok, találgatták a gyermek jövőjét. Az egyik piros almát tett a vizébe, hogy piros arca legyen, a másik göndörszőrű bárány bundájára fektette, hogy göndör haja legyen. A harmadik éppen fokhagymát dugott a kulcslyukba, hogy távol tartsa a boszorkányokat, amikor nagy dérral-dúrral kicsapódott az ajtó, s dülva-fúlva, seprűn ülve beröpült rajta a bátai bábasszony.

– Ide hallgassatok – rikácsolta –, amiért nem hívtatok meg a vendégségbe, a lányotokat sújtsa átkom. Amikor betölti tizenha-

odik életévét, jöjjön érte Tűzmanó, és vigye magával mocsári palotájába.

– Eridj innen, szipirtyó! – kiáltották a vendégek.

Ahogy jött, úgy el is viharzott a bábasszony, csak egy vörös hajszál maradt utána a padlón. Felvette azt az ócsényi bábasszony, megsodorta, s a szülőknek adta azzal a kikötéssel, hogy varrják be a hajszálat egy selyemköténybe, s kössék lányuk derekára, ha megnő. Így távoltarthatja magát Tűzmanót.

Teltek az évek, Piroska szép, vaskos, erőteljes lánnyá cseperedett. Arca piros volt, akár az alma, haja göndör, akár a báránka selymes bundája. Amikor végigment a főutcán, mindenki megcsodálta. De bámulták gyöngygallérját és ékes pártáját is. Minden ujja több kőrő is akadt, de ő nem akarta még főkötőre cserélni pártáját. Büszkén tipegett papucsában, és selyemrojtos kötényét igazgatta.

Arra ment a pákász fia, aki szegény volt ugyan, de nála szebb dalia nem született azon a vidéken. Úgy emelte erős vállára a csónakot, mintha tollpehely lenne.

Tetszett Piroskának a legény, de nem merte szemét reá vetni. Tudta, hogy gazdag leány nem mehet szegény legényhez.

Éppen aznap volt Piroska tizenhatodik születésnapja. Ahogy selyem kötényét igazgatta, az véletlenül kioldódott, s a földre esett. Abban a pillanatban nagy forgószelet támadt, kiugrott belőle Tűzmanó, és derékon ragadta Piroskát. A forgószelet már vitte is őket a mocsár felé.

– Megállj, te tüzes fene! – kiáltott utána a pákász fia. – Elkapom én a grabancodat! – s uccu, utánuk a sűrű nádasba.

Majdnem elvesztette a nyomukat, amikor észrevette a Piroska gyöngygallérjából leszóródott gyöngyöket. Követte a gyöngy-

*Csöröglő: keresztelőlakoma

szemeket, amelyek elvezették a mosárban rejlő palotához.

Furcsa palota volt ez, nádlábakon állt, s arra forgott, amerre a szél fújta. Körülötte tüzes láp fortyogott. Élő ember még nem jutott keresztül rajta. De nem is rajta akart a pákász fia átmenni. Jó úszó lévén, egyetlen lélegzettel a tüzes láp alatti hűvösebb vízben úszott el a palotáig. A nádszálakat úgy megrázta, hogy kipottyant Tűzmanó, Piroska és még egy láda arany is.

Egyik hóna alá fogta Piroskát, a másik hóna alá a ládát, s a víz alatt visszaúszott a partra. Tűzmanó mérgesen toporzékolt összedőlt palotája tetején, de már nem hallották, mit kiabál.

A pákász fia lett a leggazdagabb sárközi legény, s Decsi Piroska a legboldogabb menyecske, hiszen megülték a lakodalmat, ahova mindenkit meghívtak. Így aztán senki nem sértődhetett meg.

Engem is meghívtak, jót mulattam. Itt a vége, fuss el véle.

Sárköz a díszes és drága női viseletéről híres tájegység a Dunántúlon, Tolna megyében. Az anyagokat Bécsből, Franciaországból hozatták, vagy maguk szőtték, hímezték. Rojtos kötényük, szövet, kasmír vagy bársony szoknyájuk alatt pöndőt (pendelyt) és 4-5 keményített, fodros, csipkés, rövid rokolyát viseltek, melyek szépen ringtak járás közben. Gazdagon ráncolt ingükre

3-4 rojtos selymekendőt borítottak, sarkukat hátul, a derekukon megkötötték. Nyakukon széles gyöngygallér, a lányok fején csücskös tulókpartha, az asszonyokén főkötő, lábukon régen fekete cifrabokás kapca, később bütykös harisnya és csinos kis himzett papucs. Amint ebben tipegtek, lobogott utánuk a sok színes selyemszalag, amelyből bőven varrtak pártára, főkötőre, szoknyára, ködmönre és a fekete posztó kabátkára, a bajkóra is.

Három népmonda

Mátyás követe

Mátyás király kedves hadvezérét, Kinizsi Pált akarta küldeni a török szultánhoz követ-ségbe.

– Te vagy a legderekabb vitézem, hát téged küldelek, Palkó.

Kinizsi egy ideig hallgatott, de aztán csak ki-rukkolt:

– Felséges királyom, azt hallottam erről a mos-tani török szultánról, hogy ha rossz kedvében van, se szó, se beszéd, leütteti a követ fejét.

– Sose búsulj, Palkó – mondta a király –, fogadom neked, hogy harmincezer török fejét vágatom le a tiedért cserébe.

Kinizsi hamar kész volt a válasszal:

– Köszönöm, felség, de úgy gondolom, hogy a közül a harmincezer török fej közül egy se ille-nék úgy a nyakamra, mint ez a mostani.

Nagyot nevetett a király:

– Igazad van, Palkó fiam, bizony kár lenne a te fejedért, majd küldünk mást követségbe.

Mátyás király meg a juhász

Egyszer, amint Mátyás király szegény vándornak öltözve az országot járta, ráestele-dett, s egy juhászhoz tért be éjszakára. A juhász éppen birkapaprikást főzött, és meghívta a vándort is.

Miközben esznek, a király bicskájára kövéres hús akadt, nem tetszett neki, hát vissza-lökte a bográcsba. Erre a juhász a kése nyelével nagyot csapott a vendég kezére.

– Tanuljon meg kend becsületesen enni! – mondta.

Reggel a király megköszönte a szállást meg a vacsorát, s hívta a juhászt, hogy láto-gassa meg Budán, mert ő ott varga a királyi udvarban.

– Olyan pár bocskort szabok kendnek, hogy haláláig eltart.

Buda várában meghagyta az öröknek, hogy ha jön a juhász, igazítsák hozzá.

No, el is jött a juhász. Kérdezi a palota kapujában az örököt, hogy hol van Mátyás ki-rály vargája. Azok vezetik tüstént a királyhoz. Csak elbámult a juhász, mikor látta a szebbnél szebb termeket, de holtra vált, amikor meglátta a vargát a trónuson.

A király szépen fogadta, mindjárt meghívta ebédelni, de azt is megparancsolta neki, hogy a fényes urakat is tanítsa meg enni, ahogy őt megtanította.

Leülnek az ebédhez, hát az egyik úr visszalöki a késéről a tálba, amit kivett. A juhász meg a kése nyelével jót csapott a kezére.

– Tanuljon meg az úr emberségesen enni!
Az urak előrántották a kardjukat, de a király leintette őket:

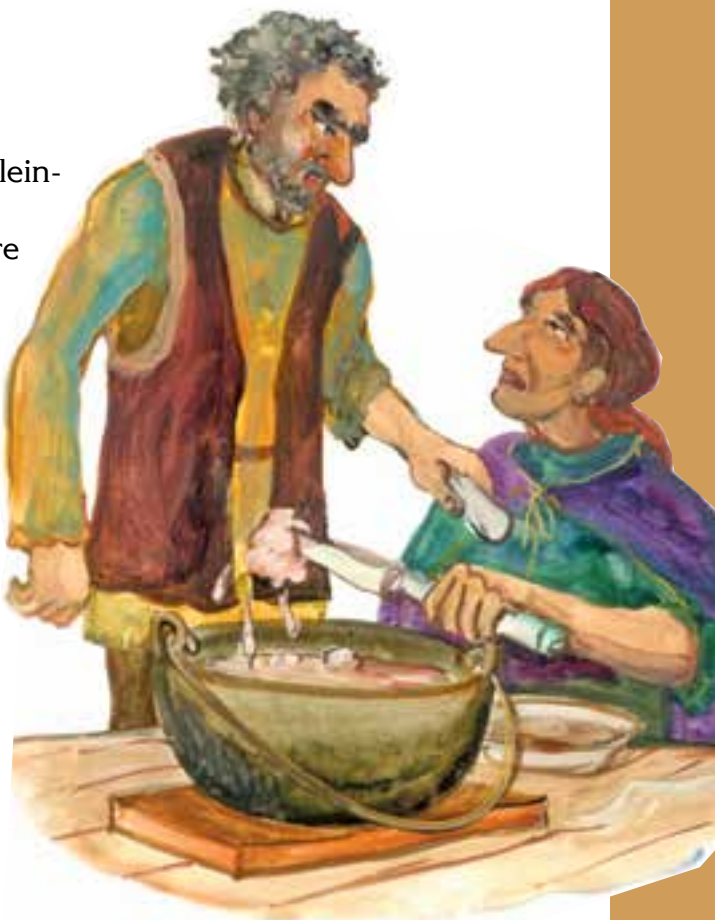
– Hagyjátok csak, engem is így tanított rendre ez a derék juhász. – Azzal a juhászhoz fordult: – Mutassa meg kend ezeknek az uraknak, hogy szokott a birkái után nézni! – És amikor a juhász rátámaszkodott a botjára, így szólt az urakhoz a király: – Próbáljuk ki, mennyit bír el ez a juhász!

Azzal fogta a palástját, ráterítette a juhászra, s intett az uraknak, hogy ők is kövessék példáját. Mikor mind ott volt a sok drága köpeny a juhász vállán, felnevetett Mátyás:

– Huncut, aki meg nem veszi tíz aranyért a köpenyét ettől a juhásztól.

Mit volt mit tenni, az urak mind lepengették az aranyakat, alig fért bele a sok pénz a juhász szűre ujjába.

– No, most már mehet, földi – szólt a király –, olyan bocskort varrtam kendnek, hogy haláláig eltart.

Mátyás király és a mutatványos

Mutatványos mutogatta Mátyás királynak, mit tud: egy szakajtó borsót áthajigált a kulcslyukon anélkül, hogy csak egyszer is megütötte volna a kulcslyuk oldalát. Mikor vége volt a mutatványnak, majdnem a földre hajtotta meg magát, gondolván, hogy most nagy ajándékot kap Mátyás királytól.

Azt mondja Mátyás király:

– Ha maga minden hajigáláskor ennyi borsót elhajigál, sok borsóra van szüksége, ugye?

– Sokra, felséges uram! – mondta a mutatványos.

– Adjatok neki tíz zsák borsót – parancsolta Mátyás király a szolgáinak –, hadd legyen mit elhajigálnia!

Azóta mondják a hiábavaló próbálkozásra, hogy falra hányt borsó.

DERÜLJ, DERÜLJ!

MARKÓ BÉLA

Sóváradtól lefele

Sóváraddon sok a só,
csak kell még hozzávaló,
egy-két oldal szalonna,
de jó lenne, ha volna.

Kibéden a hagymát
jókedvűen adják,
én is vettem belőle,
sírok egész nap tőle.

Makfalván csak makkot,
s azt se sokat kaptok,
megyek inkább Csókfalvára,
csókot adnak vacsorára.

Látogass meg Csomaközön,
Ott neked mindenki köszön.
Átmegyünk majd Berébe,
Tyúkhúst eszünk ebédre.
Szomszéd falunk Szaniszló,
Ahol sok a barna ló.

A csomaközi III. osztály

Oroszhegyen hegyet másztunk,
Sóváraddon sót nyalogattunk,
Szentegyházán imádkoztunk,
Barátoson barátkoztunk,
Boldogfalván mulatoztunk.

**A marosvásárhelyi
L. Rebreanu Iskola
III. G osztálya**

Disznajón disznót vágtunk,
Mezőbándon mezőn jártunk,
Pókában póktól féltünk,
Sárpatakon sárba léptünk.

**A marosszentgyörgyi
IV. C osztály**

SIMON RÉKA ZSUZSA

Kakadu

Volt egyszer egy kakadu,
úgy hívták, hogy Méla Bú.
Minden percben sóhajtozott,
mindenért csak panaszkodott.
Nem volt soha jó a kedve,
el volt nagyon keseredve.
Ilyen bajjal mit kezdhetne,
a bölcs baglyot felkereste,
sírós hangon ezt kérdezte:
– Bölcs, nagy tudós, mit tehetek,
sóhajokkal hogy élhetek?
– Azt mondanám, kakadu,
neved miatt van a bú.
Legyél eztán Léha Béla,
kinek eleme a tréfa.
Mókázz, ne vess, viháncolj,
új neveddel csak táncolj.
Azóta a kakadu
nem ismeri, mi a bú.
Örül, tréfál, nevetgél,
jókedvétől zeng a tér.

SZÁNTAI JÁNOS

Pávadáma

Ha e puccos pávadáma
sárba meztellábbal járna,
vége lenne a világnak.
Jőne rögvest végítélet,
vagy még rosszabb: végutálat.

A satöbbi puccos páva
szóba vele sose állna,
se főnévbe, se igébe –
végítél-utálatot rá
átokszógyökökkel mérne.

Ezért, hogy e puccos dáma
lakkcsizmába' jár a sárba.
Meztélábatlanságának
tán egy *kisztihand* – reményli –
vagy egy árva *félkalap*
csak kijárna,
csak kijárna.

BALÁZS IMRE JÓZSEF

Griffmadár

Szürke teste pikkelyes,
Lába körme méretes,
Csikorog, ha erre jár –
Gofri ő, a griffmadár.

Nem fióka, nem is vén,
Kamrájában sütemény.
Nap mint nap csak ül, zabál,
Gofri ő, a griffmadár.

Erdeink koboldja*

Hoplá! Az erdei nagycirkusz trapéz-művésznének ugrása

Bundámra prémes köpenyt borítok – a farkamat

Kisköpe

Úgye kitaláltad, hogy a mókusról van szó? Hol itt tűnik fel, hol ott, állandóan rohangál. Nem csoda, hiszen rengeteg az ellensége: nyusztoknak, nyércnek, menyétnek, héjának, uhunak mind mókushúsról fáj a foga.

A mókus az erdő trapézművésze. Csigavonalban rohan fel a fa törzsén, nyomában ádáz üldözője, a nyuszt. Már felérték a csúcsig, mókusfarknyira van tőle az ellenség, egy lyukas mogyorót sem adnánk az életéért, ám ekkor a kis ugróbajnok kinyitja „ejtőernyőjét”, azaz szétfeszíti bozontos farkát, és leveti magát a mélybe, ahova a nyuszt nem tudja követni, neki nincs „ejtőernyője”.

A mókusfarok napernyő vagy esernyő, télen meleg takaró. Emellett kitűnő kormányrúd is: egyetlen más állat sem tud olyan hirtelen pontos fordulatokat végrehajtani, mint a mókus. A farok szárnyként is szolgál: a mókus számára nem nehéz feladat egyik fáról a másikra akár 5 métert is „repülni”. Az embernek 36 méterre kellene helyből elugrania, ha a mókus teljesítményét szeretné utánozni.

A mókus ritkán költözik öreg fák odvába. Jobban kedveli a madarak elhagyott fészket, amit a maga ízlése szerint tataroz, és bélel ki levelekkel. A korhadó avar hőt fejleszt, ez a mókuslak „központi fűtése”, ám idővel orrfacsaró szagot áraszt, és a bolhák is megtelepednek benne. Ilyenkor a mókus új lakásba költözik. Egyszerre akár 8 fészke is lehet.

A mókus nem alszik téli álmot. Csak viharos, csapadékos időben húzódik be fészkebe, különben télen is a havon rohangál. „Éléskamráit” keresi fel, ősszel ugyanis „előrelátóan” több helyre is makkot dugdos el. Tél végére már fogytán van a tartalék, és a mókus közben el is felejtette, hogy hová rejtett el makkot.

* kobold – a német mesék pajkos manója

A mókusnak más nevei is vannak. Ismertek egyet-kettőt?

Decemberi megfejtés: Ritka, mint a fehér holló.

Nyertesek: Dávid Gergő, Marosvásárhely; a kolozsvári Apáczai Csere János Líceum IV. osztálya; a hármásfalusi IV. osztály.

kot. Szerencsére a szaglása olyan kitűnő, hogy megérzi a 30 cm-nyi mélységben rejtőző éléstár szagát. Előfordul azonban, hogy nem fedezi fel mindegyik rejtekhelyét. A föld alatt lapuló makkból tavasszal kisarjad egy új kis tölgy-csemete, így a mókusnak az erdőtelepítésben is szerepe van.

A mókus a gyerekek kedvence, versek, mesék, vidám történetek hőse. De ne kalitkában, inkább erdeinkben, parkjainkban, botanikus kertjeinkben figyeljük meg. Ő ugyanis könnyen megszokja az ember közelségét. Ha nem hajkurásszák, hanem etetik, megszelídül, és egészen közel engedi magához az embert. Megfogni azonban nem tanácsos, mert éles foga, karma van.

A mókus nem az ártatlanság mintaképe: az énekesmadarak fészket fosztogatja, megdézsmálja a tojásokat és a fiókákat, ezért ahol nagyon elszaporodik, ott elnémul a madárdal. Erre azonban szerencsére nem kerül sor, gondoskodnak róla a mókus ellenségei. Ezt nevezik a szakemberek „biológiai egyensúlynak”.

BITAY ÉVA

Fizikus mókus – a fészkek szigetelése egyben hőt is termel

Úgy elrejttem, hogy magam sem találom meg

Mit gondol...

a kutya? A legtréfásabb ötleteket közöljük.

MIT GONDOL A JEGESMEDVEBOCS? HÁT AZ APUKÁJA?

- Segítség, leesek, töredezik a jéghegy! – Megyek már, kicsim, de melyik hegyen vagy?
- Hurrá, megmásztam a Mount Everestet! – Egy hangya mászkál a hátamon, odacsapok, s szétlapítom.
- Lepotyogok, apa! – Ne aggódj, vastag a bundád, puhára esel!
- Apu, milyen jó puha mászóka vagy! – A fiam a mozgó jéghegyet is meg tudja mászni.
- Istenem, segíts, nehogy leesek! – Iparkodj, kicsike, iparkodj?

Miklós Edit, Dénes Erika, Ivó, Cornea Kincső, Marosfelfalu,
Takács Zsófia, Székelyudvarhely, Szabó István, Székelyszenterzsébet,
Simon Szilvia, Máréfalva, a lövétei IV. A osztály

Kvak a Békás-szorosban

Brekkkk, ez aztán a szép név! Büszkén mutatom be a rólunk, békákról elnevezett hegyhordó erejű Békás-patakot, amely égisz sziklafalak között tört utat magának, és létrehozta a Békás-szorost.

A Keleti-Kárpátok legszebb szurdokvölgye Hargita megyében, a Hagymás hegységben, a Gyilkos-tó közelében található. Autóval Gyergyószentmiklós vagy Békás irányából közelíthetjük meg, persze csak óvatosan, hiszen egy szorosban az út is szűk, és ráadásul kígyóként kanyarog. De ez nem riasztja el a turistákat, akik télen-nyáron látni szeretnék a természetnek ezt a csodáját.

S minthogy a turisták sajnos nem arról híresek, hogy vigyáznának a természeti kincsek épségére, 1971-ben a szorost védetté nyilvánították, és 1990-ben létrejött a *Békás-szoros – Nagy-hagymás Nemzeti Park*.

Ha nem is egy örökkévalóság, de évmilliók kellettek ahhoz, hogy a Békás-patak kivájjon a mészkősziklákat, és megalkossa **Európa egyik legszebb és leghosszabb hasadékvölgyét**. A 6 kilométer hosszú, vadregényes sziklaszoros három fő részének már a neve is félelmetes: a **Pokol kapuja**, a **Pokol tornáca** és a **Pokol torka**. El is szorul a torka minden látogatónak, amikor a szűk, kanyargos útról felnéz a szinte függőleges, 300 méter magas sziklamerdélyekre. Nehezen tudom szavakba önteni azt az érzést, ami hatalmába kerített... Ó, milyen kicsinek éreztem magam!

A Békás-szoros egyik legszebb látványossága az Oltárkő. Ez az 1155 méter magas, különálló szikla mintha figyelné, és őrizné a szorost. A tetején hatalmas kereszt emlékeztet a Teremtő végtelen erejére.

Az Oltárkő a hegyászokat is erőpróbára biztatja. Legelőször brassói alpinisták jutottak fel a rá 1934-ben. Napjainkban már három alpinista útvonal vezet fel a csúcsig. Az Oltárkő lábánál a Lapos-patak ömlik a Békás-patakba, de előbb maga is létrehoz egy szorost, a Lapos-szurdokot.

A szoros a Mária-kő és a Bardócz-fal között a legszűkebb. A sziklák számos barlangot, hasadékot rejtenek,

legismertebb a Hóvirág- és a Fekete-barlang. A vízesések és a patak által kivájt „kőüstök” látványa is felejthetetlen.

A szoros területét a lucfenyő uralja, de szép számmal élnek itt ritka és védett növények, állatok is: havasi gyopár, békási csúdfű, uráli bagoly, foltos szalamandra, keresztes vipera.

Sajnos virágzik a szorosban a manapság egyáltalán nem ritka kereskedelem is: a szikla tövében faházak sorakoznak, és árusok kínálják termékeiket.

Remélem, tetszett a februári sétánk, és velem barangoltok a következő lapszámban is. BREEEKKK!!!

Írta, rajzolta, fényképezte KOVÁCS RÉKA RHEA

A marosvásárhelyi
Török Ágota Noémi
engem rajzolt le!
Brekki!

Rajzoltátok,
fényképeztétek le, hol jártatok,
és milyen pillanat fogott meg
benneteket!

Szabó Zsombor,
tordai olvasónk is járt
a Békás-szorosban. Kár, hogy
nem találkoztunk!

Illyés Júlia
Gyergyószentmiklósról
küldte nekem ezt az
állatos rajtot.

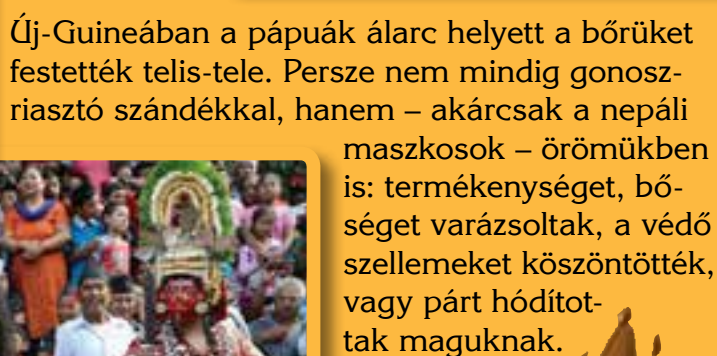

FURCSA • JELMEZEK • FURCSA JELMEZEK • FURCSA JELMEZEK • FURCSA JELMEZEK • FURCSA

Ám ahol nincs tél, ott is van álarcos tánc, hiszen nemcsak a telet, hanem mindenféle rossz szellemet, veszélyt, félelmet, betegséget is maskarával, maszkkal, jelmezzel próbáltak elriasztani a természeti népek.

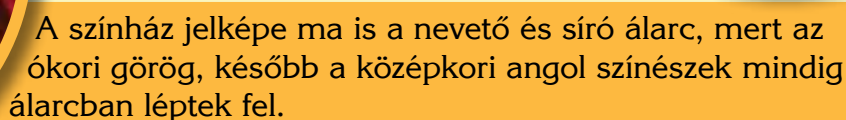
A photograph of two traditional African masks. The mask on the left is dark with a prominent vertical line down the center of the face and a small, dark, rectangular opening for the mouth. It is adorned with a large, colorful beaded headdress. The mask on the right is also dark but has a more elongated, oval shape with a large, rounded chin and a wide, open mouth. It is decorated with a large, orange and yellow beaded headdress and a long, pink fringe hanging from the chin. Both masks are set against a blurred background of natural elements.

vagy part hodító-
tak maguknak.

et.

A farsangi karneválok közül a legrégebbi a velencei. Ilyenkor egy éjszakára a Szent Márk-tér óriási színpaddá válik, a város minden lakója és vendége pedig maszkaras színésszé.

A svájciak a 700 éves bázeli karneválra büszkéek. 1376-ban a karnevál az osztrák elnyomók elleni lázadássá alakult. Az álarc megmaradt, de ma nem haragos, hanem nevető arcokat rejt.

Melyik volt a legötletesebb jelmez a ti karneválotokon?

Manapság a világ legnagyobb karneválja a riói, amelyen három napig tart a színpompás felvonulás, és mindenki izomszakadtáig járja a szambát.

A mohácsi busójárás a török időkből maradt fenn. A behemót bundás, ördögarcú, kos-szarvú busók a monda szerint egykor a törököket futamították meg. Ma a tél és a rosszkedv iszkol előlük.

Zsigmond Emese

Megfejtések – furcsa játékok: Brueghel festményén sok játékot felismertetek: bújócska, fogócska, papszék, lovazás, karikahajtás, egymás átugrása, bukfenc, fejállás, gólyaláb, kardozás, Adj, király, katonát, Bújj, bújj, zöld ág, boltozás, babázás, kockázás, kártyázás, stb. **Nyertesek:** a székelyszáldobosi IV. B; a zabolai III. B; a lövétei IV. A osztály.

Rejtvénypályázat

A gyerekek elvesztették jelmezük egy-egy kellékét. Az első rejtvényből megtudhatod, minek öltöztek az idei farsangon. A második rejtvény Kányádi Sándor februári versének egy sorát rejti. Küldd el nekünk legalább az egyik fejtörő megfejtését, hogy részt vehess az öt könyvjutalom februári sorsolásán.

A Rejtvénykirály

VÍZSZINTES

1. Megfejtés 1.

- 8. Kölcsönért letétbe helyezett tárgy
- 9. Szaglószer
- 11. Időmérőszerszám
- 12. Kiönt a folyó
- 13. Néma Tibi!
- 14. Ókori római pénz (AS)
- 15. Kovács Ödön névjegye

17. Megfejtés 2.

- 20. Indíték
- 22. Dárdavég!
- 23. Sós Anna névjegye
- 25. Atilla király felesége
- 27. Másik oldali
- 29. Forma vége!
- 30. Nevet

31. Megfejtés 3.

1	2	3	4	5	C	6	7	Ö
8						9	10	
11					12			
	13			14			15	
16	Z		17	18		19		G
20			22			23	24	
25		26			27			28
29				30				
O		31	I					

MÜLLER VILMOS rejtvénye

FÜGGŐLEGES

- 1. Mondat alkotó eleme
- 2. Csukott
- 3. Lentebb
- 4. Hím juh
- 5. Gally
- 6. Rendezett vonal
- 7. Megfejtés 4.
- 10. Tesz
- 12. Kerti szerszám

14. AHA

16. Megfejtés 5.

- 18. Arra a helyre
- 19. Hegytető
- 21. Titkos hírszerző, ügynök
- 24. Forma
- 26. Talál, adnak neki
- 27. Kínai út (TAO)
- 28. Járom
- 30. Kovács Réka névjegye

Nyertesek

A decemberi rejtvénypályázat megfejtése: *szívem békével van teli.* Nyertesek: Vass Orsolya, Oroszhegy; Szalánszki Szilvia, Kraszna; a csíkszeredai József Attila Iskola IV. C; a nagyváradi Szacsvay Imre Iskola III. J osztálya; a datki III. B osztály.

A Főka Napsi megfejtései: Pufóka; rák; elefánt, gyűrűs, szakállas, rákevő, pettyes. Nyertesek: Deák Enikő Gréta, Kökényesd; Hajdu Gergő, Sepsiszentgyörgy; Szabó Júlia, Bereck; Tamasz Tímea, Dész; Stuts Dávid, Nichita-Sulyok Viktória és Antony, Szatmárnémeti; a segesvári IV. C; a székelyszenterzsébeti III. osztály.

Február hónapja
azért olyan kurta,
fogytékján már a

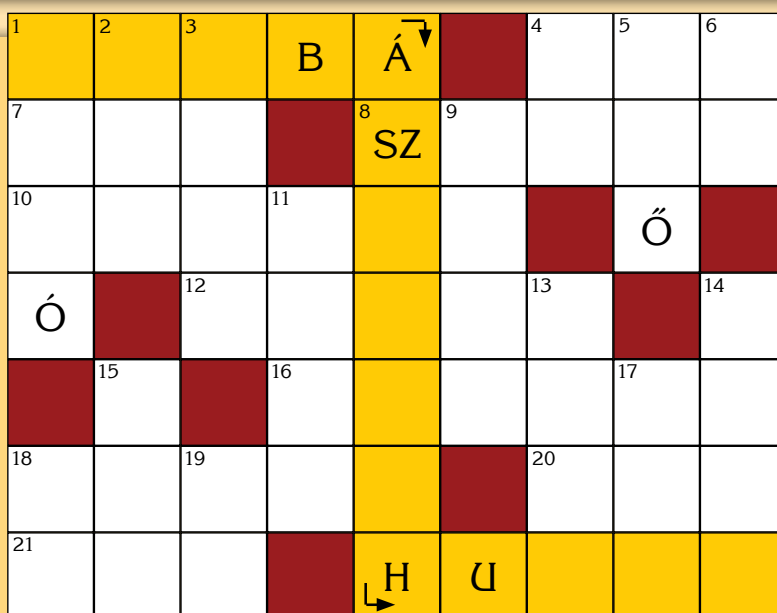
.....

VÍZSZINTES

1. A megfejtés
4. Oroszlánnév
7. Női név
8. Skandináv dalnok (SZKALD)
10. Bőséges evés-ivás
12. Erre a helyre vés
16. Helyesen elrendez
18. Testmozgás, illetve sportág
20. Láncvég!
21. Időmérő

FÜGGŐLEGES

1. 100 deka
2. Arra a helyre
3. LAKI
4. Lapátolni kezd!
5. Ilyen szó van a könyv elején

VAJNÁR ILONA rejtvénye

6. Kódvég!
9. Akarat közepe!
11. Germán isten (ODIN)
13. Régi lakat
14. Házsor
15. Éveink száma
17. Angol tinta
18. Állóvíz
19. Ravasz Anna névjegye

Találd ki!

1

– Peti, melyik hónapban van 28 nap?

Végezd el a farsangi süvegeken levő számtani műveleteket, majd az eredmény alapján rendezd őket növekvő sorrendbe. Ha e szerint a sorrend szerint olvasod össze a betűket, máris megtudod Peti válaszát.

2

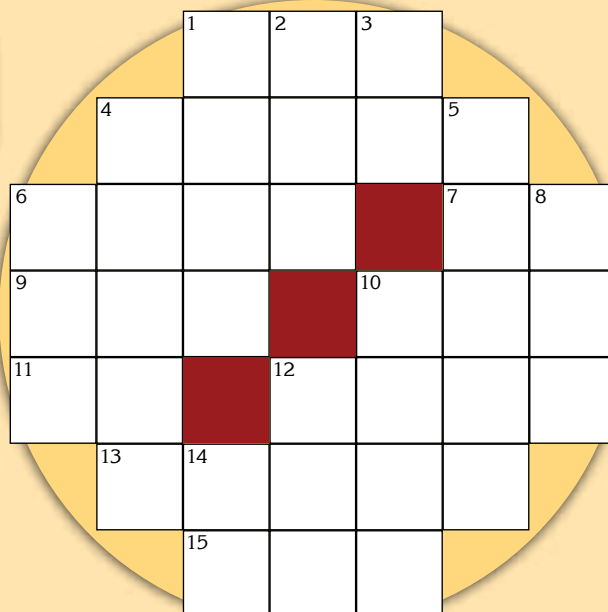
Az alábbi rejtvényt *aszparanta* nyelven fejtsd meg, vagyis magánhangzóként csakis a-t használhatsz.

VÍZSZINTES

1. Földbe vetik
4. Tőke után fizetik
6. Tintaftal
7. Juttat
9. Hajadnak se töve, se vége!
10. Ruhátlan test a képzőművészetben
11. Dénes Anna névjegye
12. Nagyon szeretne
13. Vakar
15. Sereg

FÜGGŐLEGES

1. MACA
2. Eme párja
3. Gaz Andor névjegye
4. Eszkimó csónak
5. Befed, burkol
6. Iskolabútor
8. DTR
10. Van belőle, ha nem is sok
12. Anya párja
14. Finomkodó felkiáltás

Januári megfejtések

1. A cinege cipője 2. Jégcsap

Szólj, szám!

1. Nem farsangi álarc, mindkettő igazi arca ugyanannak a szónak: ha **tovább** szavunk igekötő, egybeírjuk, és helyet jelent, ha határozószó, akkor külön írjuk, és időt jelent. Ezt tudva foglaltok mondatba: **továbbhalad, tovább halad, továbbmegy, tovább megy, továbbszalad, tovább szalad, továbbáll, tovább áll.**

2. **Jelmez** szavunk összetett. Alkossatok képzett és összetett szavakat mindkét tagjából: **jel** és **mez**.

3. Farsangi tréfaként elküldjük nektek **Struczuj Evelin Zsuzsa**, satmárnémeti olvasónk egymagánhangzós mondatait. Szerkesszettek ti is minél hosszabb, értelmes mondatot egyetlen magánhangzóval: **Fekete kemence, benne derelye, Benedek Elek szerette, egyed te, Bence. A macska, a nagy barna ma a hatalmas almafa alatt van.**

Decemberi megfejtések: 1. Az odaégett sütit Bodri eszi meg. Játsszunk a bécsi (Bécsben élő) bátyádtól kapott autóval. Két éhes cinkéről fogok mesélni. Veled megyek, hogy ne érezd annyira a magányt (ne érezd magányosnak magad). 2. civódó Ili, szelíd Tímea, ígéretes írás, torkos rokon, okos Loránd, óvatos Lóránt, anyu faluja, varjú odúja, dolgos lakosok, hűvös hűtőszekrény. 3. Sütemény, tészta: kóttos (élesztős), poronyó és omlós (vajás, puha, porhanyós), rétes (vékonyra nyújtott, hajtogatott), hájas (zsíros, réteges).

Nyertesek: a marosvásárhelyi L. Rebreanu Iskola III. G; a nagyváradi D. Cantemir Iskola III. E osztálya; a nyárádszeredai III. B osztály.

Szó-móka

Hogy kapta Benedek Elek a nevét?

Az anyukája reggel beszólt a kisfiának:

– Benn vagy még az ágyban?

– Benne, de kelek...

.....

– Melyik a legrosszabb gyógyszer?

– A kilenc.

– Miért?

– Mert fordítva hat.

.....

Azért nem nyávog a macskakő, mert a nyávogáshoz macska kő.

.....

MASZAT MŰVÉSZ a KARNEVÁLON

Köztudott, hogy február a karneválok hónapja. Maszatoművészként egyik kedvenc időtöltésem a farsangolás, farsangi álarcok készítése. Biztosan ti is készítettetek már magatoknak különböző színes maszkokat.

Vörös király udvarában is ilyen karneváli hangulat uralkodott. Mindenki szeretett volna feltűnni, kitűnni valamivel, ezért a piros szín számos árnyalatát öltötte magára. Volt, akinek a kabátja, sálja, sapkája, de még a zoknijai is vörös voltak, mert a piros szín erőt, dominanciát, kreativitást, szenvedélyt jelképez. Ez a tónus meghozza a kedvet a mozgáshoz, a tánchoz, serkenti az anyagcserét és a vérkeringést. A tűz, a vér, a harc és a szerelem színe is ugyanakkor.

Nagyon feltűnő szín, ezért lettek pirosak a stoptáblák és a tűzoltó felszerelések is. A piros szín növeli a „bátorságot”, ezért található meg számos ország nemzeti zászlaján. A piros arc és a piros alma egészséget és jókedvet sugároz.

Mentovics Éva *Színes kavalkád* című verse a színek árnyalataival játszik, vidám karneváli hangulatot festve.

**MURÁDIN LOVÁSZ
NOÉMI**

Színes festék, tarka tinta
Képet fest a rajzpapírra.
Szorgalmas kis gyerekkezek
Pingálják a festményeket.

Kék tinta van az irkámba',
Rózsaszín a babám lába.
Sötétbarna a fák törzse,
Piros masnit hord az Örzse.

Fessetek ti is
vidám, élénk hangulatu
farsangi képeket,
álarcokat.

Berény Róbert (1887–1953)
kétszeres Munkácsy Mihály-díjas és
Kossuth-díjas magyar festő, grafikus
Csellózó nő című képe

Novemberi, kontrasztról szóló mesémhez szép rajzot küldött **Szász Erika** Szentábrahámból és **László Tamara** Székelyszáldobosról. Könyvjutalom jár érte!

**Havonta
3 díjat!**
sorolunk fel

Levelező

El nem árulom, hogy mi leszek a karneválon, de azért ki-kukucskálók az álarcom mögül, nehogy egy Kószabószának öltözött kis olvasónak adja a postás a tőletek érkező leveleket. Lássuk csak, kik írtak nekünk az ünnepek óta: **Cornea Kincső**, Marosfelfalu; **Oros Natália**, Monó; **Simon Szilvia**, Máréfalva; **Baricz-Nánási Balázs**, Érmihályfalva; **Benkő Kitti Vanda** és **Róbert Carlos**, Oklánd; **Kánya Gergő**, Csík-szentgyörgy; **Péter Ilona**, Kőhalom; **Radu Renáta**, Székelytompá; **Kristó Róbert**, Belényes; **Halász Bernadett**, Árpád; **Tankó Attila**, Szentegyháza; **Jakus Henrietta** és **Janka**, Méntelek (Magyarország); a **nagyváradi D. Cantemir Iskola** III. E; a **szatmárnémeti M. Eliade Iskola** IV. E, a **Művészeti Líceum** III. B; a **brassói 8-as Iskola** IV. C; a **kolozsvári Apáczai Csere János Líceum** IV., a **Kozmutza Flóra**

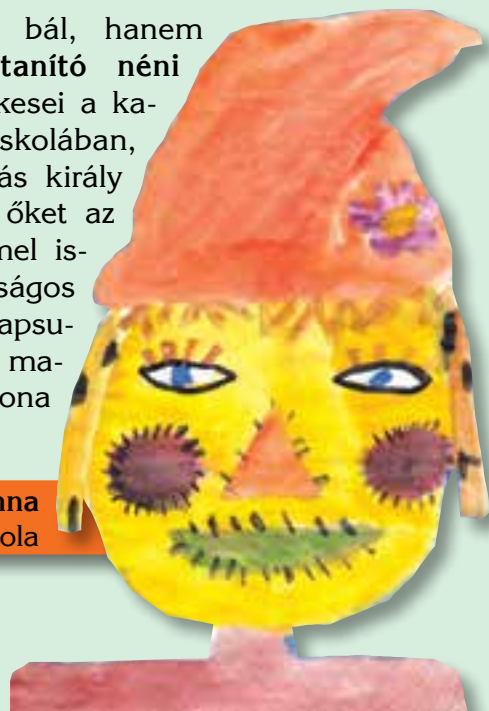
ra Iskola II-IV.; a **csernátoni Végh Antal Iskola** IV.; az **aradi A. Vlaicu Iskola** IV. M; a **marosvásárhelyi Bernády György Iskola** IV. D, a **G. Coşbuc Iskola** III. C; a **szováti Domokos Kázmér Líceum** IV. B; a **szászrégeni A. Maior Iskola** IV. B; a **székelyudvarhelyi Móra Ferenc Iskola** III. B osztálya; a **szilágyfőkeresztúri** IV.; az **oroszhegyi** III.; a **zabolai** II. B; az **olthévi** I-III. B; a **lővétei** IV. B; a **lőrincrévi** II-III.; a **kovásznai** IV. B; az **érmihályfalvi** IV. E; a **kibédi** IV.; a **székelyszáldobosi** IV.; a **nyárádszeredai** III. B osztály; **kunhegyesi** (Magyarország), **málnásfürdői**, **szalacsi**, **aranyosgyéresi** olvasóink.

• Erre is jó a Napsugár! **Czirmay Júlia** tanító néni vidám beszámolót küldött a **dési elemisták** közös farsangi multságáról. Egy régi Napsugár ötlete alapján készített fejdíszekben küzdött meg egymással **Konc király** és **Cibere vajda** serege. Vajon ki győzött?

• Nem farsangi bál, hanem **Tófalvi Csilla** tanító néni **korondi** negyedikesei a **kalibáskői erdei iskolában**, amint épp **Mátyás király** korába repítette őket az „időgép”. Örömmel ismertük fel igazságos **Mátyás** fején a **Napsugárból** kivágott magyar **Szent Korona** kicsiny mását.

Bende Hanna
Katinka, Zabola

● **Dragomirescu Viola tanító néni** büszkén küldte el **segesvári** kisdíákjának alkotásait. **Zelch Csaba** a nagytatája műhelyében talált fadarabkákból csodaszép játékokat készít.

● Eshet, havazhat **Székelykeresztúron**, **Biró Mária tanító néni** osztálya a Berde Mózes Unitárius Kollégiumban örömtől fényes mesevilágot varázsol maga köré. Egyik nap-sugaras téli pillanatukat nekünk is elküldték.

● Melyik fa virágzik télvíz idején? A barátságfa. Hol terem ez a csodafa? **Szász Edit tanító néni** osztályában, a **brassói 15-ös Iskolában**. A negyedikesek együtt készítették **Lukács Jolán óvó néni** csoportjával, akik a 11-es Óvodából érkeztek hozzájuk egy kis „iskola-kóstolóra”.

● *Köszönjük, hogy a Napsugár ide is beragyog!* Nagy örömünkre újabb moldvai magyar gyerekekkel gyarapodott a Napsugár-család. **Vaszi Médea** és **Vaszi Levente kostelki** tanítványai a délutáni magyarórákon végigböngészik minden cikkünket, sőt megfejtéseket is küldtek nekünk. Ők is a **New Yorki-i Pillangó Alapítványnak** és **Gazda Angéla** munkájának köszönhetik az ajándék olvasnivalót.

● **Bak Márta tanító néni** a **kolozsvári Zenelíceum** elemistáinak medvebáljáról számolt be. Mindenki medvének öltözött, medvetáncot járt, és persze tavaszt jósolt.

Köszönjük a szép üdvözetet, a szívmengető szavakat, a várva várt csodálatos Napsugarakat és Szivárványokat! – **Tillinger Melitta** és a **csomaközi** harmadik osztály.

FARSANG FARKA

Így nevezik a farsangi időszak
három utolsó napját, farsang vasárnapját, hétfőjét
és húshagyó keddet, amelyek fürgeteges tánccal, mókával,
lakomával zárták le a mulatozás heteit.
Kapjuk hát el a farsang farkát, mert ha elmúlik,
egy évig bottal üthetjük a nyomát.

Ahány gyerek, annyiféle
kollázs-bohóc mosolygott
mindenkire, aki farsang idején
belépett **Nagy Lenke tanító**
néni ivói osztályába.

A velencei karnevál finom vonalú, színpom-
pás álarcaira emlékeztetnek azok a gipsz-
maszkok, amelyeket **Dénes Katalin** és **Sza-
kács Csilla tanítónők** segítségével, régi
csatok, ékszerek felhasználásával készítettek
marosszentpáli olvasóink.

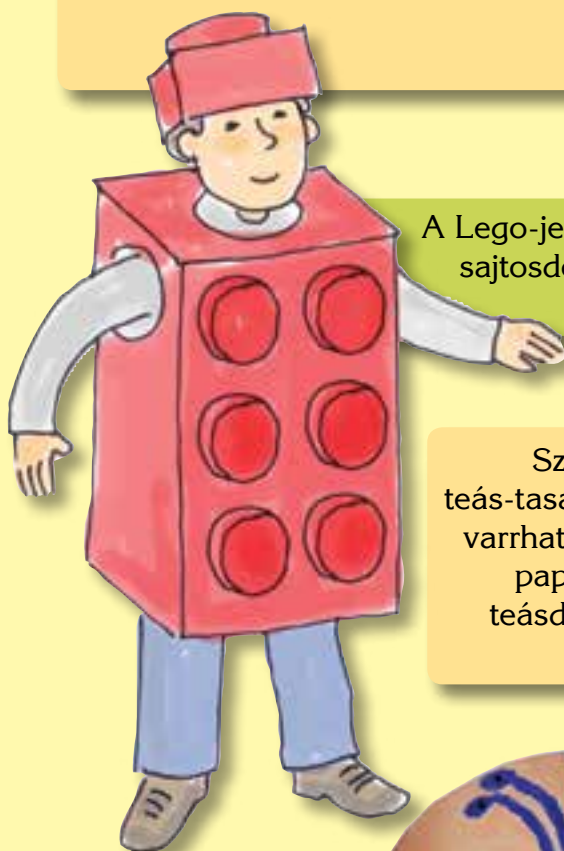

A medúza-jelmezhez átlátszó esernyőre van
szükséged. Ragassz rá feltűnő szemet,
a peremére átlátszó műanyag szalagokat.
Te magad öltözz fehér ruhába, és úgy
mozgasd fejed felett az ernyőt, hogy
a medúza „karjai” sejtelmesen mozogjanak.

Birton László rajztanár bácsi ötlete alapján készült a sok-sok pillepalack-bábu Szabó Irén tanító néni gyulakuti osztályában. Ez aztán a színes farsangi népség!

A Lego-jelmez kartondobozból és sajtosdobozokból barkácsolhatod apa segítségével.

Szereted a teát? Öltözz filteres teás-tasaknak. Fehér párnahuzatból varrhatod a tasakot, az aljába tégy papírgalacsinokat, kösd rá egy teásdoboz színes fedelét. Fejre citromszelet-párta kerülhet.

Bunau Irén tanító néni árpádi kisdíákjai kartonból vágta ki, és öröm-színekkel festették a bohóc-, illetve állat-álarcokat.

Irka-firka

Beköszöntött a farsang
Vidám és zengő dallal.
Itt a bál, hát vigadjunk,
Egész este mulassunk.
Úzzuk el a boszorkányt,
Ne jöjjön hát vissza már!
Itt a jelmezed, vedd fel,
Boldogabb már nem leszel!
Kádár Anna, Érmihályfalva

A maszkabálban
sok gyerek sorakozik,
bohóc, táncos, pillangó
mind játszadozik.
A sok gyerek mondja a versét,
a szülő tapsolja a gyereket.
Vége a maszkabálnak,
a gyerekek hajladoznak.
Én is mélyen meghajlok,
s már a következő
maszkabálra gondolok.

Szakács-Korom
Kriszta Blanka, Kolozsvár

Eljött a farsang,
Mire régen vártunk,
Felveszünk egy jelmezt,
És abban játszunk.
Kisült a fánk, a tea is forró,
Elhajtjuk a telet,
Mert ez nekünk így jó.

Lukács Emőke,
Gyergyószentmiklós

Borbély Tihamér,
Mezősámsond

Kovács Katalin margittai
kisdiákjai írták:

Itt a farsang, áll a bál,
a szép jelmez várva vár.
Öltözzetek ti is már,
mert a farsang nagyon vár.
Szülő, gyermek téged vár,
mesevilág ajtót tár.

Itt a farsang, jaj, de jó,
Lekváros fánk csudájó!
Jertek velünk, gyerekek,
Öltözzetek bárminek!
Egész este fent leszünk,
Vigadozunk, örvendünk.

Beöltözhetsz katicának,
Hóembernek, királylánynak.
Nem ismer meg senki sem:
– Ez biztos egy idegen!
Minden gyerek boldog ma,
Vigan szól a muzsika!
Táncol, nevet mindenki,
Ha nem hiszed, próbáld ki!

Adorján Johanna,
Balogh Gabriella,
Mike Nóra, Tóth Evelyn

Gál-Pál István, Deák Krisztián,
Gyergyószárhegy

Barabás Bence,
Sepsiszentgyörgy

Orosz Alexa, Szilágysomlyó

Jozefi Krisztál,
Szászrégen

**Domokos Zsuzsa tavalyi
negyedikesei küldték
a sepsiszentgyörgyi
Váradi József Iskolából:**

Farsang, farsang, cibere,
Leányból lesz menyecske.
Mindenféle maskara,
Macska, kutya, zabszalma.
Gyertek, lányok, nevetni,
Legényt, leányt eladni!
Ugron Ákos

Itt a farsang, jaj, de jó,
Örül a sok kis lurkó!
Beöltöznek jelmezbe,
Úgy vonulnak szemlére.
Így űzik el a telet,
Jöhet is a kikelet.
Boros Richárd

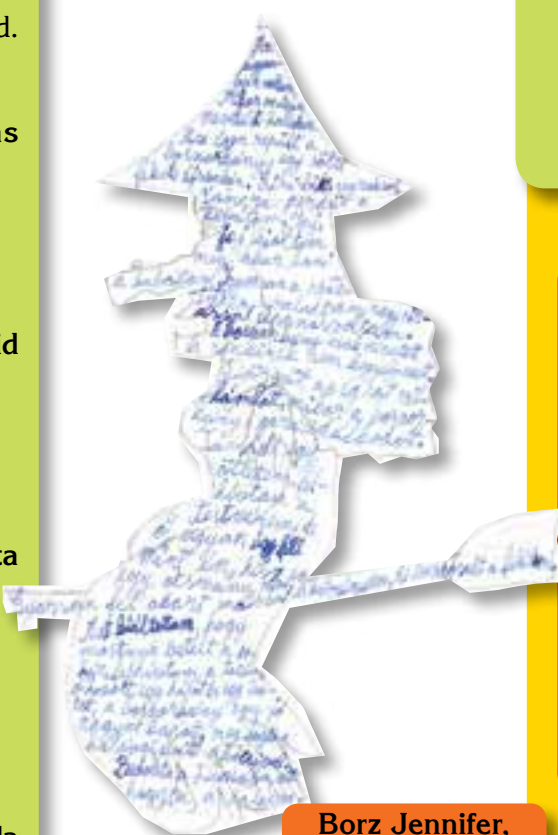
A farsangi bábu
lángra lobban,
A gyerekek ajka dalra fakad.
A tűz körül táncot járnak,
s telet csak jövőre várnak.
Pakucs András

Farsangkor az a jó,
Jön a tavasz, megy a hó.
Maskarások, jöjjetek,
Farsangi fánkot egyetek!
Bokor Dávid

Szalmából és papírból,
Blúzból és nadrágból
Készül a mi bábunk,
Égetésre készen állunk.
Kristály Bora, Boros Kriszta

Itt a farsang, áll a bál,
Gyere gyorsan, fiú, lány!
Égesd el a bábukat,
A tél máris elszalad!
Küldd el a hideget,
Hozd vissza a meleget!
Udvardi Kincső, Nagy Hilda

Hóemberünk
kinn áll szépen,
egy madárka
szállt rá éppen.
Olvadozik
lassan szegény,
a kalapja
áll lengedén.
Már nyoma sincs
hónak, szélnek,
eső cseppen,
az is csak éppen.
Jó lenne,
ha jobban esne,
a mező is
örvendezne.
**Kiss Anett Emese,
Magyarlapád**

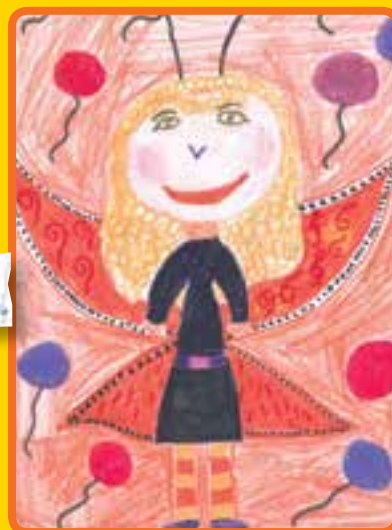

**Borz Jennifer,
Bihar**

**A marosvásárhelyi Al. I.
Cuza Iskola III. E osztálya**

Hegy tetején nagy vár áll,
Benne vajda vagy király.
Magas tetők, ablakok,
Katonák és hadnagyok.
A csatában el nem porlad,
Semmi tűztől el nem olvad.
Ott áll ma is keményen,
Mint egy régi regényben.
**Balázs Hanna Imola,
Kolozsvár**

**Kovács Kata,
Sepsiszentgyörgy**

**Címlap:
SZILÁGYI TOSA
KATALIN**

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.
Főszerkesztő: ZSIGMOND EMESE. Képszerkesztő: MÜLLER KATI. Lapterv: Könczey Elemér.
Honlapszerkesztő: Komáromy László. Műszaki szerkesztő: Várdai Éva.
Megrendelhető a szerkesztőség címén: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202. ap. 101.
E-mail: naps.sziv@napsugar.ro; www.napsugar.ro. Telefon/fax: 0264/418001.
A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001
B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR – EDITURA SRL. CUI: 210622
Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában. ISSN 1221-7751

KÖSZABÓCSA ÜZENETEI

**Olvass,
és küldj rajzot róla!**

Veszprémi Emőke: Az öreg tányér
Tamás Alíz rajza, Gyergyószentmiklós

Nem érmeikre, hanem „tömegsportjukra”
büszkék Opra Kinga marosszentgyörgyi harmadi-
kosai. Minden pénteken együtt korcsolyázik, sízik
vagy szánkózik gyermek, szülő és tanító néni.

**Sportolj,
és küldj fényképet
magadról!**

György Kata, a marosvásárhelyi
Dr. Bernády György Iskolába jár,
5 évet úszott versenyszinten, ősz óta
pedig csapatban is megtanult
küzdeni: kosárlabdázik.

Tudjátok, mit találtam ki?
Ti öltöztetek sárkánynak, én meg gyerekek
a farsangi mulatságon. Senki meg nem ismer.
Közös bennünk csak az lesz, hogy
egyformán szeretjük a fánkot
és a Napsugárt.

CIFRASZŰR

E lapszám
támogatói:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

BETHLEN GÁBOR
Alap

RMDSZ
ROMÁNIAI MAGYAROK
SZÖVETSÉGE

Vágjátok ki a bélyeget,
és ragasszátok nevetek mellé
az osztály közös gyűjtőlapjára.

Ára 3 lej, 400 Ft